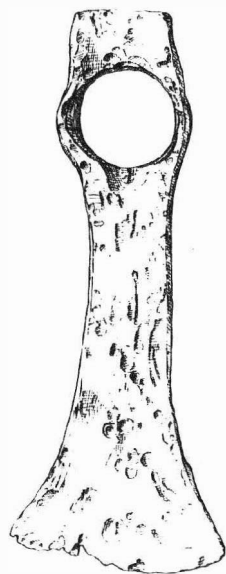

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1978

BRNO 1980

čany / stejně jako Želechovice/ patřily k velkým a významným střediskům hutnické prvovýroby. Pokračování výzkumu, rozborů želez a hlavně keramického materiálu by měly osvětlit, zda olomučanská tavnice nepracovala pro Staré Zámky u Líšně / Poulík 1950, 104/, jejichž výhodná poloha na okraji exponované železářské oblasti by tomu nasvědčovala.

Literatura:

- R. Pleiner, Základy slovanského železářského hutnictví v českých zemích, Praha 1958. - Týž, Staré evropské kovářství, Praha 1962. - Týž, Nové výzkumy k počátkům hutnictví železa v Československu, Rozpravy Národního technického muzea v Praze, 1977, Z dějin hutnictví 4,7 - 11.
- J. Poulík, Jižní Morava - země dávných Slovanů, Brno 1950.
- H. V. Sánka, Staré železářny Rudické, ČMM III, 1903, 45-59. - Týž, Výsledky dalšího bádání v praehistorických železárnách rudických, ČMM XV, 1915, 67-73.
- V. Souchopová, Pozůstatky železářské výroby v lesní trati U nové školky na Olomučansku, Sborník Okresního vlastivědného muzea v Blansku 3, 1971, 47-48. - Táž, Velkomoravské železářství ve střední části Moravského krasu, Sborník Technického muzea v Brně 1979, v tisku.
- H. Wankel, Prähistorische Eisenschmelz- und Schmiedestätten in Mähren, MAGW VIII, 1879, 289-324.

Grossmährische Verhüttungswerkstätte bei Olomučany / Bez. Blansko/. Im mittleren Teil des Mährischen Karstes, im ungefähr von den Dörfern Rudice - Olomučany - Habrůvka - Josefov - Babice begrenzten Raume, sind Funde von Werkstätten konzentriert, in denen eine Eisenverhüttung durchgeführt wurde. Im Zeitabschnitt vom IX. bis XI. Jahrhundert kommt hier praktisch keine andere Besiedlungsform vor. Im Jahre 1977-78 begann die archäologische Grabung einer grossmährischen Verhüttungswerkstätte im Forstgebiet von Olomučany. Die Schmelzstätte war auf einer künstlich hergerichteten Terrasse in einem steilen Hang oberhalb eines Baches situiert. Das Verhüttungsabfallmaterial wurde unter die Terrassenkante fortgeworfen, wo sich mächtige Schichten bildeten, die zum Grossteil aus Schlacke, Anstrichfragmenten, Herdwänden, Düsen, Keramik u.ä. bestanden. In dem bisher untersuchten Teil der Werkstätte fand man einen Ausheizherd und elf Ofen, die man in drei Typen einteilen kann:

1. Eingebaute Rennöfen vom Typ Želechovice, obwohl bisher nicht die Anbringung der Formöffnung untersucht werden konnte.
2. Oberirdische flach eingetieft Ofen, von denen nur schüsselförmige, flach eingetieft Herde erhalten blieben.
3. Neu gefundener Typ eines eingebauten Rennofens mit doppelter Herdformung - schräger Herd, in Richtung zur form abfallend und flach schüsselförmig eingetiefter Herd. Zwei von sechs gefundenen Exemplaren dieser Ofen waren sehr gut erhalten /einer wurde in situ ausgehoben und in die Exposition des Museums in Blansko überführt/.

Die Herdformungen gemeinsam mit den Funden fächerförmiger Ofensäue, die ein Beleg des Schlackenabstiches sind, und den sehr wenig beschädigten inneren Anstrichen der Ofenwände, führten zum Aussprechen der Hypothese, dass auf der Lokalität Schmelzungen durchgeführt wurden, bei denen mit Hilfe des Schlackenabstiches ausserhalb des Ofenraumes ein schwererer Eisenschwamm erzielt wurde. Der erste Fund im Gebiet der ČSSR ist die Entdeckung von zwei Eisenschwämmen, durch einen Axthieb angespalten; ähnliche kennen wir aus Polen, von russischen Burgwällen und aus Skandinavien.

NOVĚ ZJIŠTĚNÉ SÍDLIŠTĚ ZE STŘEDNÍ DOBY HRADIŠTNÍ MEZI NEJDKEM A LEDNICÍ

/okr. Břeclav/

Tomáš Dočkal, Bulhary
Zdeněk Měřínský, AÚ ČSAV Brno

Při melioračních úpravách v západní části lednického katastru ve vzdálenosti asi 900 m JV od Nejdku bylo na poli při okraji nejnižší pravobřežní terasy Dyje zhruba mezi řekou a silnicí Lednice - Bulhary narušeno slovanské sídliště. Meliorační rýhou bylo prosekáno přes 10 objektů, z nichž bylo možno některé klasifikovat jako obilní jámy, zemnice, zahloubené pece a ohniště. Při zjišťovacím výzkumu v červnu 1978 byly objekty zdokumentovány, zaměřeny a ovzorkovány. Vyspě-

lá středohradištní keramika, kterou se z nich podařilo získat, je jednotného charakteru a dle analogických nálezů z hradiště "Pohansko" u Břeclavi a dalších lokalit by bylo možno rámcově ji datovat do 2. poloviny 9. až počátku 10. století.

Neue festgestellte Siedlung aus der mittleren Burgwallzeit zwischen Nejdek und Lednice /Bez. Břeclav/. Auf dem Felde zwischen der Strasse Lednice - Bulhary und dem Fluss Dyje, ungefähr in der Hälfte der Entfernung von Lednice nach Nejdek, hat man am Rande der niedersten Terrasse des Flusses Dyje im Meliorationsgraben ca. 10 angeschnittene Objekte /Herde, Getreidegruben und Erdhütten/ festgestellt. Nach der Keramik die aus ihnen gewonnen wurde, können diese Objekte in die 2. Hälfte des 9. bis Beginn des 10. Jahrhunderts datiert werden.

STŘEDOHRADIŠTNÍ POHŘEBIŠTĚ V DRAHLOVĚ

/okr. Olomouc/

Vít Dohnal, Krajské vlastivědné muzeum, Olomouc

/Obr. 18, 19/

Na podzim 1978 provedlo archeologické oddělení olomouckého muzea záchranný výzkum na staveništi obytného domu v Drahlově. Lokalita leží na severozápadním okraji obce při polní cestě s pozoruhodným jménem "Hračica", která směřuje k nynějšímu kravínu a dál pak do polí přímo k severu a je pravděpodobně pozůstatkem staré dálkové komunikace, sledující údolí řeky Moravy k Olomouci. Okolí zkoumaného místa je archeologicky dobře známé z dřívějška, neboť v r. 1927 se v jedné ze sou sedních zahrad /B. Babiánek, pop. č. 59/ přišlo na starobronzový kostrový hrob /I. L. Červinka, Charváty a okolí v pravěku, ČVSMO 55 1946, 132/ a v letech 1966 a 1973 se v prostoru zmíněného kravína podařilo zachránit vždy po jednom hrobu šňůrové kultury /Z. Trnáčková, Nové eneolitické hroby na Olomoucku, AR 23 1971, 132; V. Dohnal, Hrob s keramikou šňůrovou v Drahlově /okr. Olomouc/, PV 1973, 23/. Za zmínku stojí rovněž zpráva, zaznamenaná J. Skutilem /uloženo v archivu archeologického odd. KVMO/, že naproti místa, kde se nyní přišlo na slovanské pohřebiště stával u cesty zvané "Hračica" tzv. cyrilometodějský kříž.

Hroby byly zjištěny teprve dodatečně v už vyhloubené stavební jámě /12 x 16 m/, když se provádělo ruční dokončení základových rýh. Bezpečně můžeme počítat se čtyřmi hroby a na dalších dvou místech je možné, že hroby mohly být zničeny při strojovém hloubení stavební jámy. Ve všech případech byla dna obdélníkových hrobových jam zapuštěna do spraše, začínající pod hnědou povrchovou hlínou v hloubce kolem 80 cm. Zásypy hrobů byly vcelku nevýrazné. Tři hroby byly orientovány hlavou k jiho- nebo severozápadu a jeden byl otočen hlavou k severu. Hroby měly zhruba obdélníkové jámy; pouze u hrobu 1 se na severozápadní straně napojoval nepravidelný výběžek. Kosty ležely v nesterých hloubkách /hrob 1: 150 cm, 2: 110 cm, hrob 3: 100 cm/ v natažené poloze na zádech a s rukama volně podél těla. Stopy po rakvích ani náznaky zvláštních úprav vnitřku hrobů nebyly zjištěny.

V hrobu 1 se v místě horní části trupu našly kotoučkovité korálky ze žlutého, bílého a tmavo - modrého skla a jeden příčně členěný korálek modrý. Poblíže levého lokte ležela značně poškozená jednostranně litá bronzová náušnice, sestávající ze tří dutých polokulovitých vypulín seřazených ve vodorovném směru a ze tří podobných vypulín ve směru svislém, zavěšená na malém kroužku z tenkého bronzového drátku. Další hrob byl úplně bez milodarů a stejně tak ani ve třetím, z poloviny zničeném hrobu se nenašly žádné datovatelné předměty. Ze čtvrtého hrobu se zachoval pouze jeho východní konec, v němž stál štíhlý hradištní hrnek a u něho byl zlomek ptací kosti, patrně z kura, jejíž přítomnost naznačuje, že i zde asi šlo o často zjišťovaný zvyk vkládat zemědělnému do hrobu slepici nebo kohouta. Hrnek je vyrobený ve volné ruce z hlíny, ostřené křemitou drť se slídou. Povrch je hnědý, s tmavšími skvrnami, zdobený mělkými vodorovnými rýhami, řazenými na výduti těsně vedle sebe a níže ke dnu pak řidšími. Na dně je excentricky umístěna plastická značka /?/ v podobě dvou překřížených, mírně nad okolní plochu vystupujících linek. Z jiného hrobu, který byl patrně zničen asi uprostřed západního okraje stavební jámy, se zachovala rozlomená náušnice podunajského typu s jedním uzlíčkem, vyrobená z tenkého, pravděpodobně krouceného bronzového drátku.

Podle zachráněných nálezů je možno objevené pohřebiště datovat zatím jen rámcově do střední doby hradištní. Nejbližší podobná lokalita, vzdálená od popisovaných hrobů jen asi o 700 m dál k jihu, se dá předpokládat na katastru sousední obce Čertoryje, kde se v r. 1955 při kanalizačních pracích u vodojemu přišlo na poměrně bohatý středohradištní hrob /V. Dohnal, Nález slovanského kostrového hrobu v Čertoryjích, okr. Olomouc, Zprávy SŁUKO č. 52 1955, 10/.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1978

Vydává	: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor	: akademik Josef Poulík
Redaktoři	: dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady	: dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby	: doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě	: železná motyka ze slovanského sídliště u Palonína
Tisk	: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo	: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis	: 450 kusů - neprodejné